

TLAČOVÁ SPRÁVA

Ocenenie Europa Nostra získal v roku 2025 aj slovenský projekt Pro Monumenta – Preventívna údržba pamiatok

Brusel, Haag, Bratislava, 12. jún 2025

[Európska Komisia](#) a [Europa Nostra](#) oznámili 12. júna 2025 identitu nositeľov cien **European Heritage Awards / Europa Nostra Awards** za rok 2025, ktoré sú spolufinancované programom Európskej únie [Kreatívna Európa](#). V aktuálnom roku sa najprestížnejšie európske ceny za kultúrne dedičstvo udeľujú tridsiatim laureátom z dvadsiatichtyroch krajín celého kontinentu. (Kompletný zoznam je k dispozícii nižšie).

Medzi tohtoročnými víťazmi je aj **Pro Monumenta** – národná iniciatíva podporujúca udržateľnú starostlivosť o nehnuteľné dedičstvo na Slovensku. Prostredníctvom inšpekcií, školení remeselníkov a zapojenia verejnosti demonštruje, ako včasný zásah a kvalifikovaná údržba umožňujú znížiť náklady a zlepšiť výsledky ochrany pamiatok.

Víťazov vybrala [porota](#), zložená z jedenástich odborníkov na dedičstvo z celej Európy na základe žiadostí vyhodnotených [výberovými komisiami](#). Celkovo bolo do tohtoročných cien prihlásených 251 oprávnených žiadostí od organizácií a jednotlivcov zo 41 európskych krajín.

Glenn Micallef, eurokomisár pre medzigeneračnú spravodlivosť, mládež, kultúru a šport uviedol: „Ceny Európskeho dedičstva / Ceny Europa Nostra nám dávajú príležitosť oceniť, ako hlboko si Európa váži kultúrne dedičstvo. Tohtoroční víťazi prezentujú prebiehajúce úsilie o ochranu a propagáciu nášho bohatého kultúrneho dedičstva pre budúce generácie. Gratulujeme víťazom k ich vynikajúcim úspechom a cennému príspevku.“

Cecilia Bartoliová, svetoznáma mezzosopranistka a prezidentka organizácie Europa Nostra uviedla: „Srdečne blahoželám tohtoročným víťazom cien European Heritage Awards / Europa Nostra Awards k ich zaslúženému uznaniu. Tieto inšpiratívne iniciatívy ukazujú, ako sa môže kultúrne dedičstvo stať hybnou silou pozitívnych zmien v Európe – posilňuje komunity, podporuje blahobyť, podnecuje kreativitu a prispieva k ekonomickej odolnosti. Kultúrne dedičstvo spája ľudí naprieč generáciami a hranicami. Zblízuje európskych občanov, zjednocuje ich v našej bohatej rozmanitosti. Prináša krásu a zmysel do nášho každodenného života a ukazuje, ako môže pomôcť formovať udržateľnejšiu a inkluzívnejšiu budúcnosť.“

Vyzývame priaznivcov kultúrneho dedičstva, aby sa zoznámili s ocenenými a prostredníctvom [online hlasovania](#) rozhodli, kto získa **Cenu verejnosti 2025**. Projekt, ktorý ju získa peňažnú odmenu vo výške 10 000 eur. Hlasovať je možné do 12. septembra 2025.

Laureáti si prevezmú ocenenie na slávnostnom odovzdávaní Cien za európske dedičstvo 2025, ktoré sa uskutoční 13. októbra 2025 vo Flagey, ikonickej budove v štýle art déco, v belgickom Bruseli. Na tomto významnom podujatí sa zúčastní eurokomisár Glenn Micallef a výkonný prezident Európa Nostra Hermann Parzinger. Počas slávnostného odovzdávania cien budú vyhlásení laureáti Grand Prix a víťaz Ceny verejnosti, ktorí budú vybraní spomedzi tohtoročných nositeľov ocenenia a každý z nich získa 10 000 eur. Slávnostné odovzdávanie cien bude vrcholom [Summitu európskeho kultúrneho dedičstva 2025](#), ktorý sa uskutoční 12. – 14. októbra 2025 v Bruseli. V zložitom geopolitickom kontexte poskytne summit aj vhodnú príležitosť na zviditeľnenie a ohlas pripravovaného Kultúrneho kompasu Európskej únie a na presadzovanie politickej, spoločenskej, environmentálnej a ekonomickej hodnoty kultúrneho dedičstva pre budúcnosť Európy. Summit organizuje Európa Nostra a spolufinancuje ho Európska únia.

Pro Monumenta – preventívna údržba pamiatok, Slovenská republika

Pro Monumenta je iniciatívou s celoslovenským dosahom zameraná na preventívnu údržbu nehnuteľného kultúrneho dedičstva. Komplexný prístup projektu implementovaný Pamiatkovým úradom Slovenskej republiky kombinuje pravidelné kontroly, tréning tradičných zručností a cielený dosah na verejnosť. Je spolufinancovaná z [Grantov EHP a Nórska](#) a realizovaná v partnerstve s Nórsnym riaditeľstvom pre kultúrne dedičstvo ("Riksantikvaren").

Projekt Pro Monumenta kompenzuje nedostatok tradičných remesiel v oblasti údržby historických objektov v troch regionálnych školiacich strediskách, v rámci ktorých sa inšpektori špecializujú na vybrané oblasti. Stredisko v Trnave sa orientuje na vápenné malty a kováčstvo, stredisko v Banskej Štiavnici sa venuje tesárstvu a šindľovej krytine, pracovníci v Levoči realizujú opravy historických okien a muriva. Vybudované plne vybavené centrá preventívnej údržby zahŕňajú kancelárie, pracovné priestory pre workshopy a sklady náradia. Celkovo sa na deviatich workshopoch v rokoch 2022 – 2023 zúčastnilo 33 remeselníkov, majiteľov pamiatok a správcov pričom sa odvtedy realizovalo ďalších pätnásť workshopov.

Existujúce regionálne tímy boli posilnené o ďalšieho technického špecialistu, čím sa ďalej rozšíril prístup programu k odborným znalostiam a kapacitám. Tímy prevádzkujú mobilné dielne a sú vyškolené na rýchly zásah pri riešení menších porúch zistených počas kontrol, pričom vypracúvajú podrobné technické správy a plány údržby na mieru. Vďaka integrácii dronov do procesu kontroly a vybaveniu špeciálnych vozidiel, dokážu tímy vykonať minimálne sto inšpekcií ročne, a to aj na ťažko dostupných miestach.

Povedomie verejnosti o potrebe pravidelnej údržby pamiatok sa zvýšilo vďaka Dňom čistenia odkvapov, ktoré sa konali v štyroch historických mestách po celom Slovensku a spojili praktické ukážky so vzdelávacím obsahom. Okrem toho bola vyvinutá séria inštruktážnych videí dostupných online, ktoré pomáhajú majiteľom pamiatok lepšie pochopiť a aplikovať základné techniky údržby. Výsledkom činnosti inšpektorov sú stovky technických správ pričom vlastníci pamiatok profitovali z vykonaných preventívnych opráv. Projekt tiež pomohol formovať národnú politiku v oblasti ochrany pamiatok, keďže žiadatelia o štátnu podporu na obnovu pamiatok boli povinní zahrnúť do svojich podaní aj inšpekčné správy Pro Monumenta. Prispel tak k zvýšeniu kvality obnov a posilnil zodpovednosť vlastníkov pri ich správe.

Úspech modelu pritiahol medzinárodnú pozornosť. Projekt Pro Monumenta, čiastočne inšpirovaný holandským projektom Monumentenwacht – víťazom Ceny za európske dedičstvo /Ceny Európa Nostra v roku 2003 – inšpiroval iniciatívy ako Fixus Mobilis v Litve a prispel k rozvoju politik v oblasti kultúrneho dedičstva v Nórsku aj Rumunsku. Projekt demonštruje hodnotu včasného zásahu, zručného remeselného spracovania a pravidelného monitorovania a ponúka praktický a prenosný

model dlhodobej starostlivosti o dedičstvo, ktorý vyvažuje náklady, autenticitu a preventívne opatrenia.

Porota vyzdvihla „environmentálne udržateľný a nákladovo efektívny prístup projektu k údržbe pamiatok“, pričom poukázala na „jeho škálovateľnosť v rôznych kontextoch kultúrneho dedičstva a zdôraznila zmysluplnosť prioritizácie údržby aj z podnikateľského hľadiska. „Prenositelnosť zručností a robustná metodika Pro Monumenta by sa mohli stať inšpiráciou pre jej celoeurópsku implementáciu“ dodala porota.

Vítazi cien European Heritage Awards / Europa Nostra Awards 2025

Prezentácia excelentnosti v oblasti dedičstva v Európe od roku 2002

Ocenenie Europa Nostra uviedla do života Európska komisia v roku 2002 a odvtedy ho udeľuje organizácia Europa Nostra. Ceny sú už dvadsaťtri rokov kľúčovým nástrojom slúžiacim na propagáciu rozmanitých hodnôt kultúrneho dedičstva pre európsku kultúru, spoločnosť, hospodárstvo a životné prostredie.

Ich cieľom je upriamiť pozornosť na výnimočné postupy v oblasti ochrany európskeho kultúrneho dedičstva. Podporujú cezhraničnú výmenu vedomostí a prepájajú zainteresované strany v rámci širších sietí. Laureátom prinášajú aj významné benefity, ku ktorým patrí medzinárodná publicita, dodatočné financovanie a zvýšený záujem verejnosti. Okrem toho ocenenie upriamuje pozornosť o naše spoločné dedičstvo medzi občanmi Európy. Ďalšie informácie sú k dispozícii na [webovom sídle ocenenia](#).

Výzva na predkladanie prihlášok do ďalšieho ročníka súťaže (2026) je otvorená. Navštívte www.europeanheritageawards.eu pre viac informácií a odoslanie online prihlášky do 9. septembra 2025.

KONTAKTY PRE TLAČ

Branislav Rezník, Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, branislav.reznik@pamiatky.gov.sk | www.promonumenta.sk, www.pamiatky.gov.sk

EUROPA NOSTRA

Elena Bianchi, Awards Programme Manager
eb@europanostra.org,
+31 6 26 89 30 72
Joana Pinheiro, Communications Advisor
jp@europanostra.org
+31 6 34 36 59 85

EUROPEAN COMMISSION

Eva Hrnčírova
eva.hrnčírova@ec.europa.eu
+32 2 298 84 33

[Tlačové správy v rôznych jazykoch](#)

O každom z víťazov cien:

[Informácie a komentáre poroty](#)

[Videá](#) (vo vysokom rozlíšení)

[Fotografie & e-bannery](#) (vo vysokom rozlíšení)

[Creative Europe website](#)

Europa Nostra

[Europa Nostra](#) je európskym hlasom občianskej spoločnosti, ktorý chráni a propaguje kultúrne a prírodné dedičstvo. Je to paneurópska federácia mimovládnych organizácií zaoberajúcich sa dedičstvom, ktorú podporuje široká sieť verejných orgánov, súkromných spoločností a jednotlivcov, ktorá pokrýva viac ako štyridsať krajín. Je to najväčšia a najreprezentatívnejšia sieť dedičstva v Európe, ktorá udržiava úzke vzťahy s Európskou úniou, Radou Európy, organizáciou UNESCO a ďalšími

medzinárodnými organizáciami. Europa Nostra, založená v roku 1963, oslávila v roku 2023 svoje 60. výročie.

Europa Nostra sa usiluje o záchranu ohrozených pamiatok, lokalít a krajiny Európy, najmä prostredníctvom konceptu [siedmich programov](#). Vyzdvihuje excelentnosť prostredníctvom ocenenia [European Heritage Awards / Europa Nostra Awards](#). Aktívne prispieva k definovaniu a implementácii európskych stratégií a politík v oblasti kultúrneho dedičstva prostredníctvom participatívneho dialógu s európskymi inštitúciami a koordinácie s [Alianciou pre európske dedičstvo](#).

Europa Nostra viedla európske konzorcium vybrané Európskou komisiou určené na riadenie pilotného projektu [European Heritage Hub](#) (2023 – 2025). Je tiež partnerom projektu Nový európsky Bauhaus ([New European Bauhaus](#)) iniciatívy založenej Európskou komisiou a popredným európskym členom a podporovateľom [Climate Heritage Network](#).

Kreatívna Európa

Je hlavným programom Európskej únie na podporu všetkých kultúrnych a kreatívnych sektorov vrátane kultúrneho dedičstva, ktorý prispieva k rozvoju európskej spoločnosti, hospodárstva a životného prostredia. S rozpočtom 2,4 miliardy eur na roky 2021 – 2027 podporuje organizácie v oblasti dedičstva, performatívneho umenia, výtvarného umenia, interdisciplinárneho umenia, edičnej činnosti, filmu, televízie, hudby a videohier, ako aj desaťtisíce umelcov, kultúrnych a audiovizuálnych pracovníkov.